Αποκατάσταση δυσκολιών συμπεριφοράς

Μαριάνθη Παπαδημητρίου

BEd (primary), PgDip in SEN (professional), MA in ICT,

BScPsych, MSc Clinical Health Psychology, DEdPsych (in training)

Αίτια

- Κοινωνικά
  - Οικογενειακό πλαίσιο
  - Σχολικό πλαίσιο
  - Οικονομικο-Κοινωνικό πλαίσιο
  - Πρόκληση/Διατήρηση συμπεριφοράς

- Ατομικά/Ιδιοσυγκρασιακά/Αναπτυξιακά
  - Αναπτυξιακό επίπεδο
  - Φύλο
  - Ειδικές δυσκολίες (ADHD, ASD, Down, Χρόνιες Παθήσεις, Χρήση ουσιών, Κακοποίηση)

Η συμπεριφορά ως τρόπος επικοινωνίας

Η συμπεριφορά ως τρόπος επικοινωνίας

- Αποτελεί έναν τρόπο επικοινωνίας όταν το παιδί δεν μπορεί να εκφράσει την επιθυμία του λεκτικά.
- Η δύσκολη συμπεριφορά μπορεί να εξυπηρετεί πολλούς στόχους:
  - Παίρνει κάτι που επιθυμεί (ένα προνόμιο, αντικείμενο, προσοχή, ερέθισμα).
  - Αποφεύγει κάτι δυσάρεστο (μία εργασία για το σχολείο, μία αγγαρεία).
  - Έκκληση για βοήθεια (π.χ. ένα θυμωμένο παιδί είναι ένα πληγωμένο παιδί)

Νευροεπιστήμες και παιδικός εγκέφαλος

billion neurons

At birth: 1.200 synapses per neuron
At 2-3yrs: 15.000 synapses per neuron

Η Ανάπτυξη του εγκεφάλου

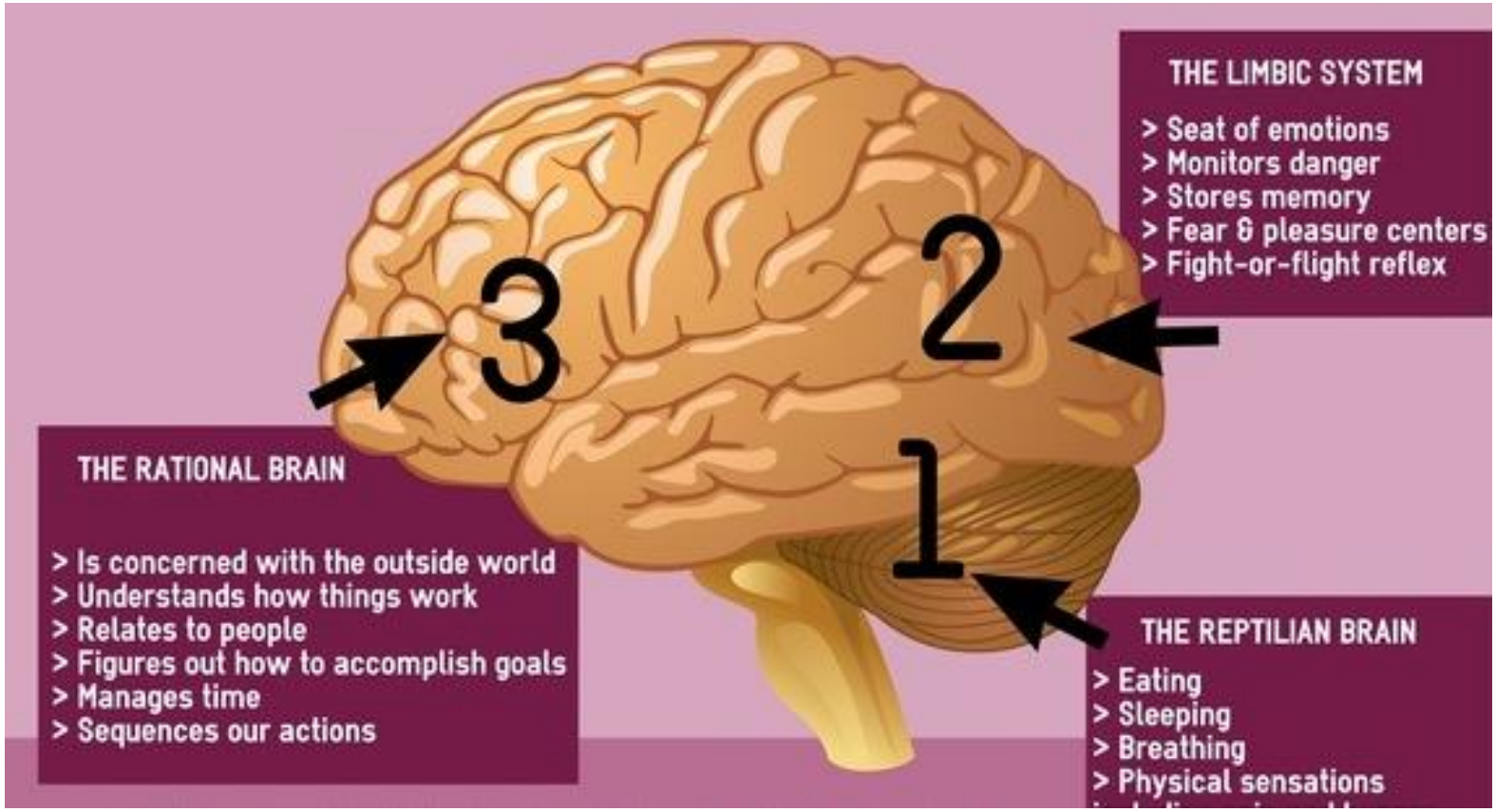

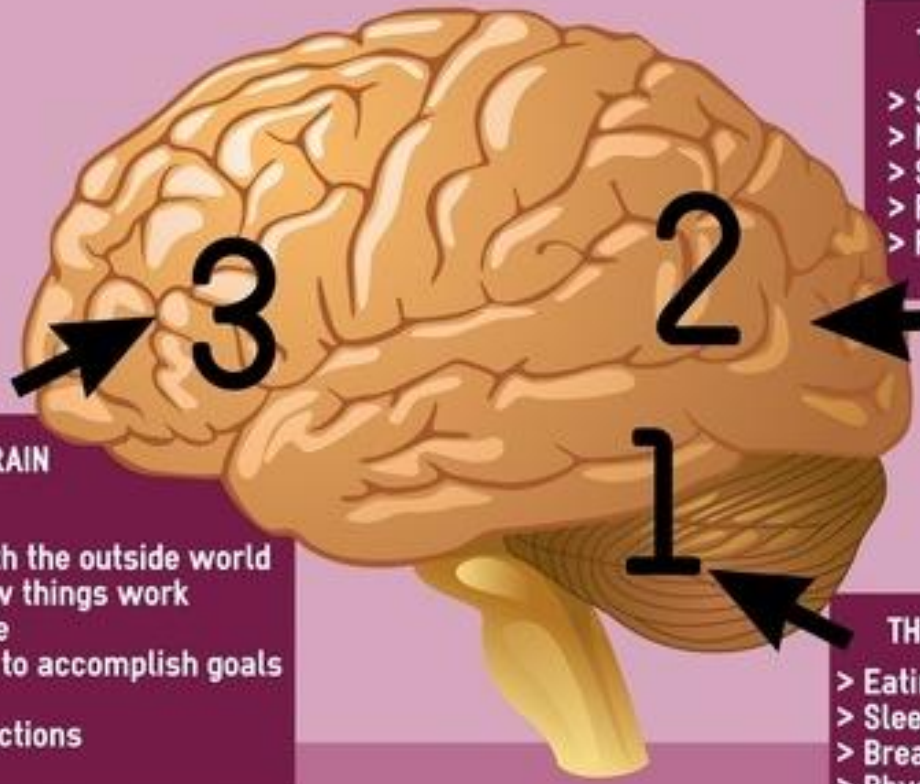

THE LIMBIC SYSTEM

> Seat of emotions
> Monitors danger
> Stores memory
> Fear & pleasure centers
> Fight-or-flight reflex

THE RATIONAL BRAIN

> Is concerned with the outside world
> Understands how things work
> Relates to people
> Figures out how to accomplish goals
> Manages time
> Sequences our actions

THE REPTILIAN BRAIN

> Eating
> Sleeping
> Breathing
> Physical sensations including pain and hunger
> Ridding the body of toxins (excretion)
> Body temperature
> Energy levels
> Endocrine system
> Immune system
> Maintains homeostasis

TOGETHER, YOUR REPTILIAN BRAIN AND YOUR LIMBIC SYSTEM ARE CALLED THE 'EMOTIONAL BRAIN', AND THEY CONTROL YOUR CENTRAL NERVOUS SYSTEM.

www.spiritualselfhelp.org

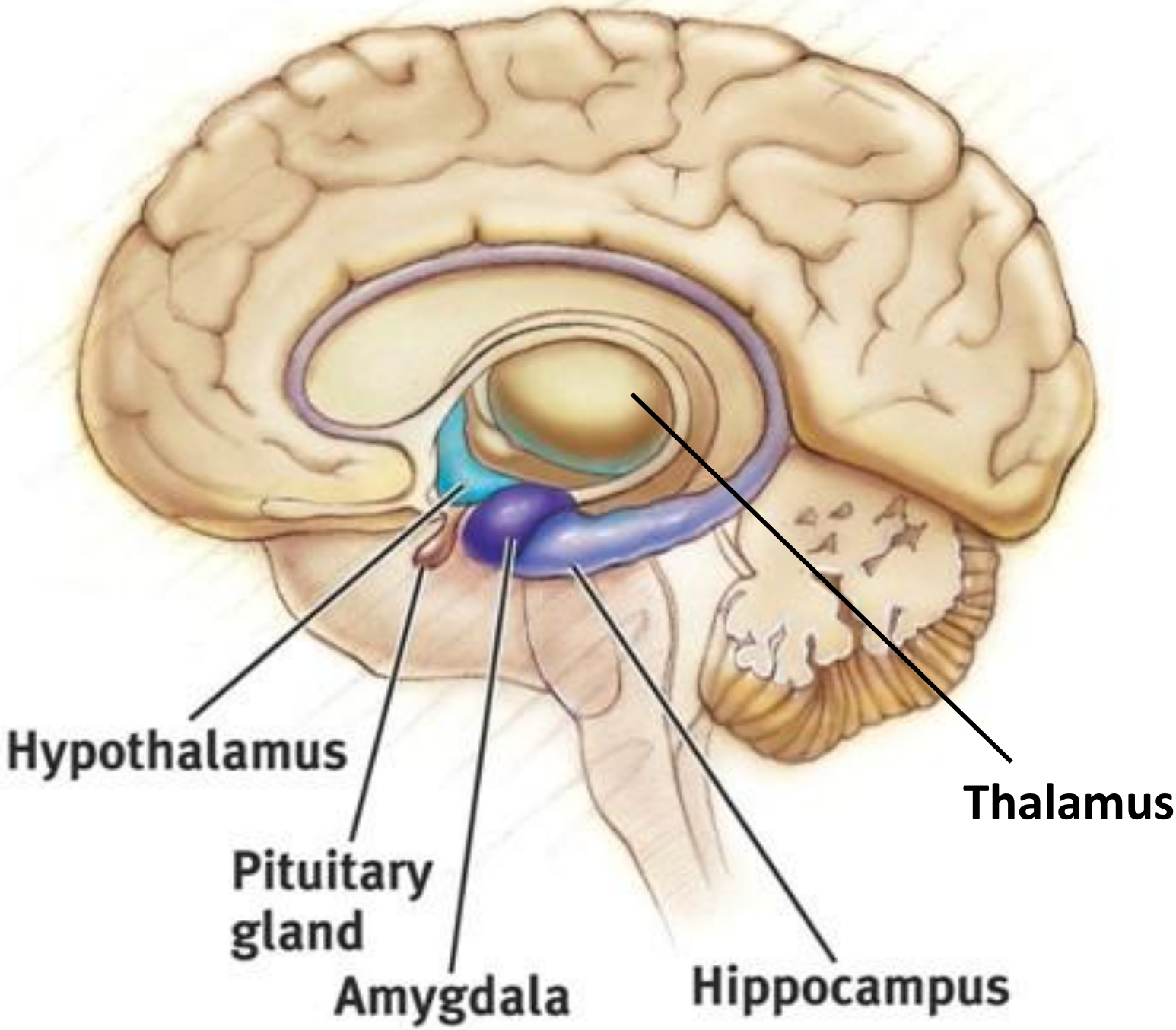
Hypothalamus
Pituitary gland
Amygdala
Hippocampus
Thalamus

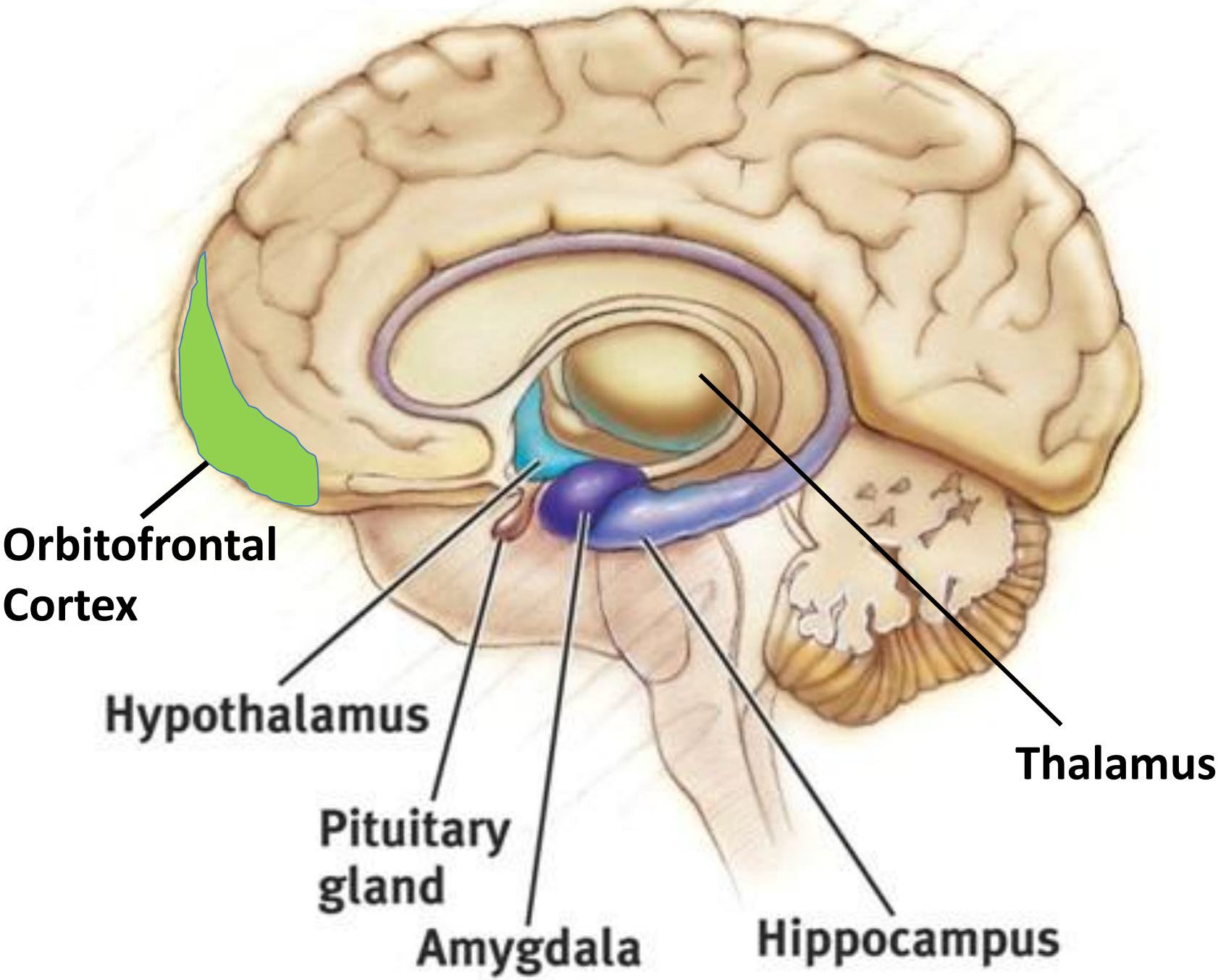
Orbitofrontal Cortex
Hypothalamus
Pituitary gland
Amygdala
Hippocampus
Thalamus

Νευροεπιστήμες και ο παιδικός εγκέφαλος

- Ο προμετωπιαίος λοβός θεωρείται εξαιρετικά σημαντικός για τη ρύθμιση την επεξεργασία και την έκφραση των συναισθημάτων, την ανάγνωση της κοινωνικής αντίληψης και συμπεριφοράς και τη μνήμη εργασίας, την εστίαση της προσοχής και την λήψη αποφάσεων (Shonkoff & Garner 2012)
- Καθορίζει την ενηλικίωση

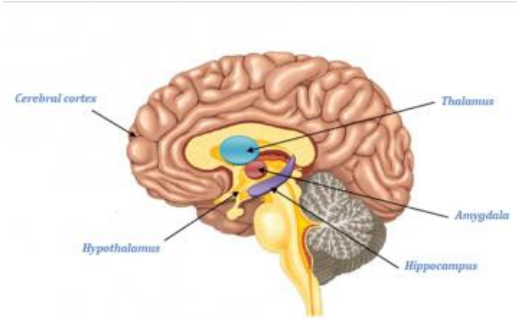

Τι συμβαίνει όταν φωνάζουμε/μαλώνουμε/τιμωρούμε ένα παιδί

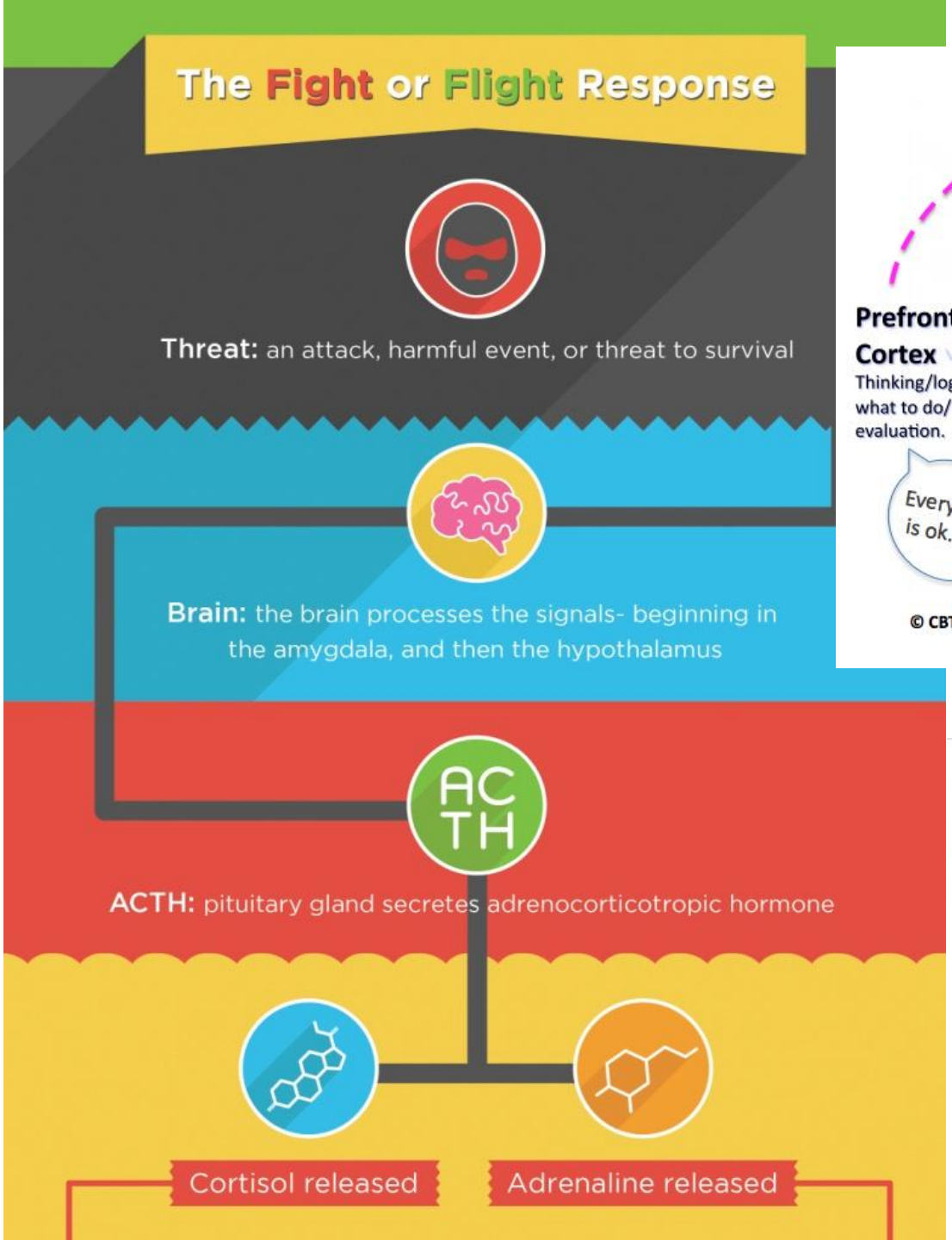
The Fight or Flight Response
Threat: an attack, harmful event, or threat to survival
Brain: the brain processes the signals- beginning in the amygdala, and then the hypothalamus
ACTH
ACTH: pituitary gland secretes adrenocorticotropic hormone
Cortisol released
Adrenaline released

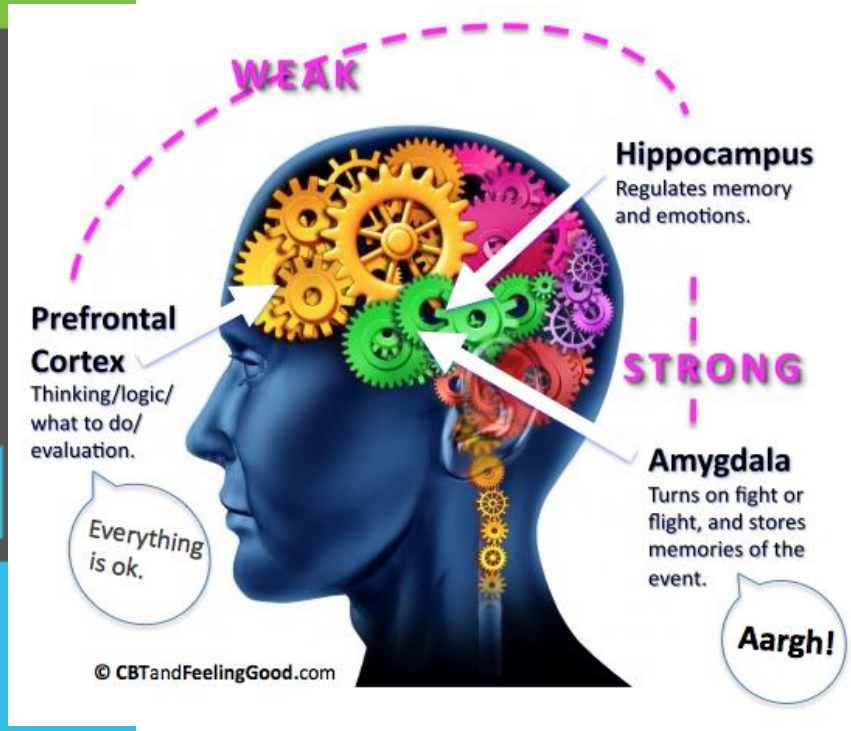
WEAK
Hippocampus
Regulates memory and emotions.
Prefrontal Cortex
Thinking/logic/ what to do/ evaluation.
STRONG
Amygdala
Turns on fight or flight, and stores memories of the event.
Everything is ok.
Aargh!
© CBTandFeelingGood.com

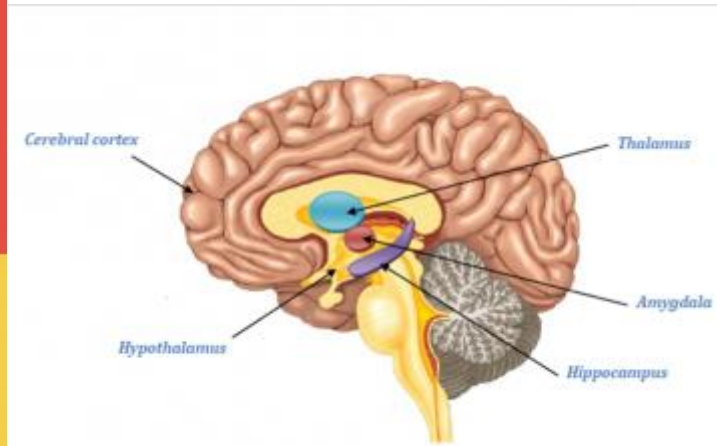
Cerebral cortex
Thalamus
Amygdala
Hypothalamus
Hippocampus

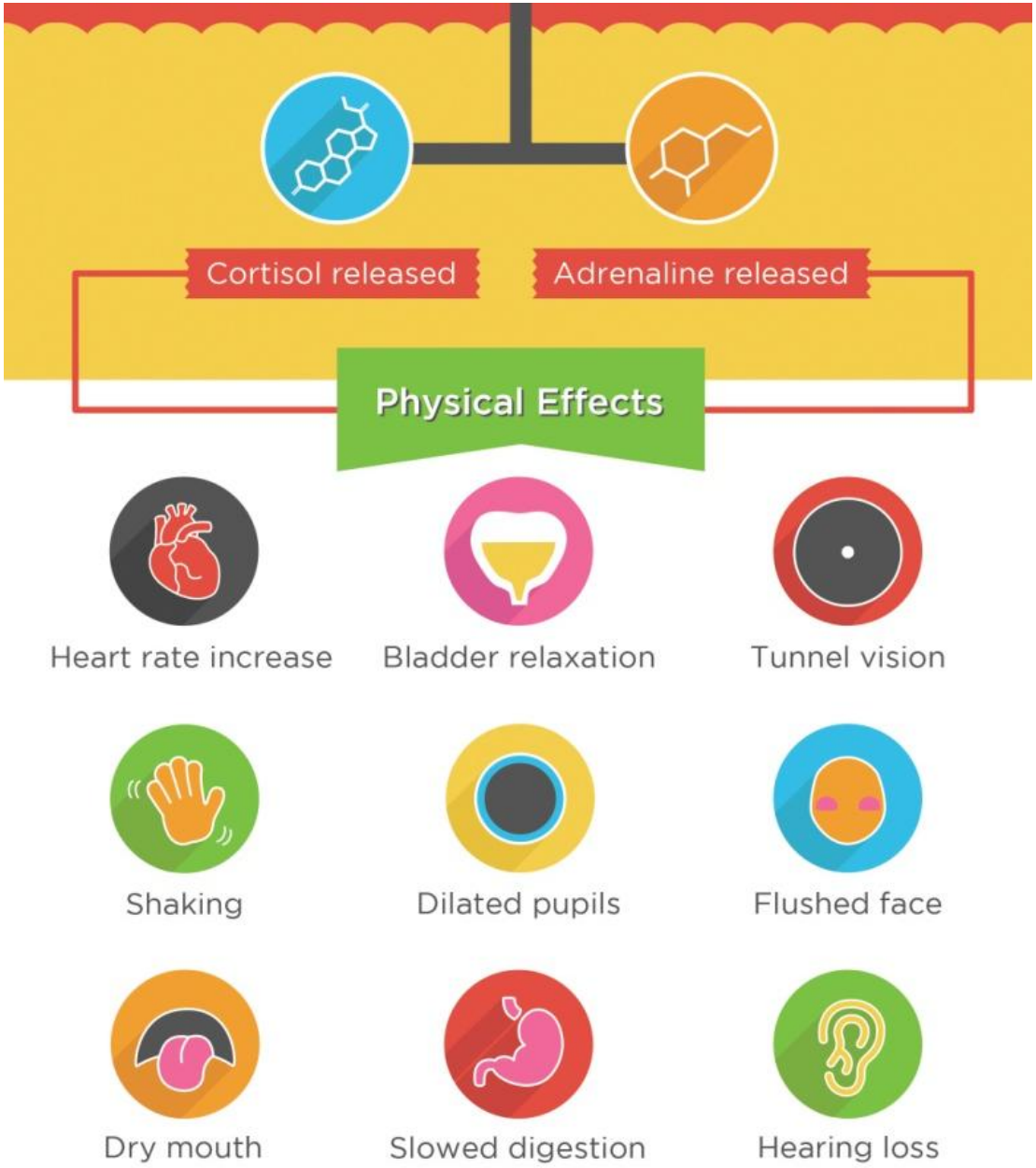
Cortisol released
Adrenaline released
Physical Effects
Heart rate increase
Bladder relaxation
Tunnel vision
Shaking
Dilated pupils
Flushed face
Dry mouth
Slowed digestion
Hearing loss

Τιμωρία

Η τιμωρία είναι η πιο συχνά εφαρμοζόμενη στρατηγική:

- Επίπληξη (98%)
- Συνάντηση με τους γονείς (97%)
- Απομάκρυνση από την τάξη (62-87%)
- Αποστέρηση προνομίων (77-82%)
- Προσωρινή αποβολή από το σχολείο (31-81%)
- Μόνιμη αποβολή από το σχολείο (3-26%)

drawbacks to punitive sanctions

- *Punishments are arbitrarily administered (Edwards, 2008).*
- *They lack any logical relation to the misbehavior and teach children 'what not to do' but not 'what to do' (Dreikurs & Grey, 1968).*
- *They are only effective when the enforcing power (e.g. the parent, teacher) is present (Dreikurs & Grey, 1968) (i.e. when teachers are not present pupils resort again to their original misbehavior).*
- *They are usually designed to be painful enough so that misbehaving pupils have no choice but to change their behaviour (Edwards, 2008). As a result, they teach children that at least under some conditions, it is all right to give pain to others (McCord, 1996).*
- *Can be degrading and psychologically damaging to the child (e.g. litter picking in front of the whole school) (McCord, 1996).*
- *Removing pupils from class or from school disrupts their learning and provides more opportunities at an older age to socialize with deviant peers outside school where there is little parental supervision (Ashley & Burke, 2010).*

Μορφές σχολικής πειθαρχίας

(Morrison, Blood, & Thorsborne, 2005)

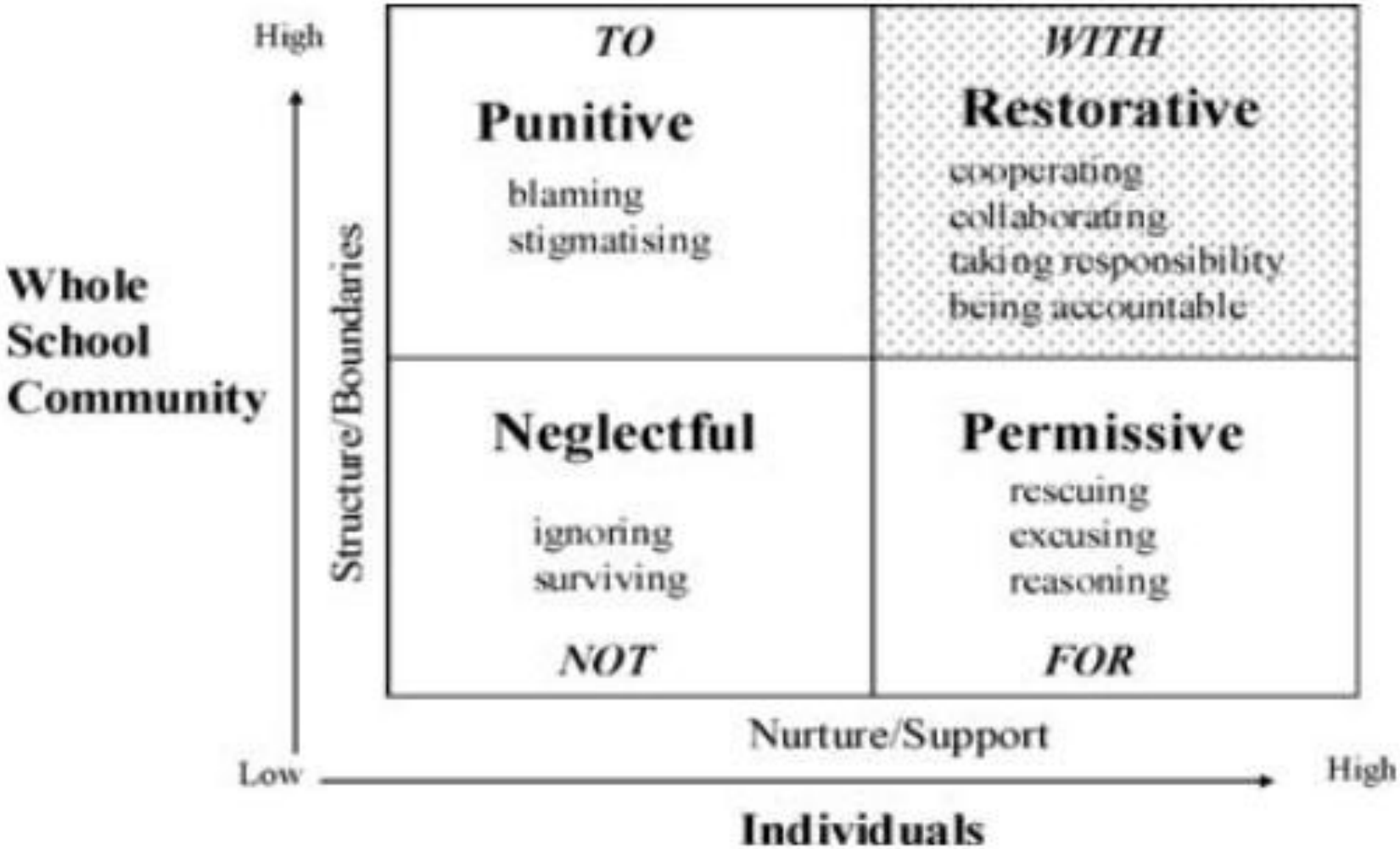

Μελέτη περίπτωσης: Τι θα κάνατε;

- Πρακτικές που δεν έχουν αποτέλεσμα
- Αποτελεσματικές πρακτικές
- ?
- ?
- ?

Emotion Coaching/Restorative Justice: the cognitive-emotional side

Κοινωνικοί εγκέφαλοι και καθρεπτικά κύτταρα

Βοηθούν στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης.

A. Emotion Coaching: Σχεσιακό/ Συναισθηματικό Πλαίσιο

Emotion Coaching: Σχεσιακό/ Συναισθηματικό Πλαίσιο

- Έρευνες για το **δεσμό** έχουν δείξει ότι μία παρέμβαση που στηρίζεται στη **δημιουργία σχέσεων** και στην υποστήριξη του συναισθήματος είναι αποτελεσματικότερη από μία παρέμβαση που στηρίζεται στην τροποποίηση της συμπεριφοράς (Bergin and Bergin, 2009, Riley, 2010, Cozolino, 2013)
- Υποστηρικτικό πλαίσιο που δεν έχει στόχο να κατηγορήσει το παιδί αλλά να κατανοήσει τη συμπεριφορά του και να το βοηθήσει να αναπτύξει την ικανότητα της αυτορρύθμισης του συναισθήματός του.

The Cross we Bear

Emotion Coaching **High** empathy **High** guidance	***Disapproving*** **Low** empathy **High** guidance
Laissez Faire **High** empathy **Low** guidance	***Dismissive*** **Low** empathy **Low** guidance

Emotion Coaching

“Τοποθετήστε πρώτα σε εσάς τη μάσκα οξυγόνου πριν την τοποθετήσετε στο παιδί”

- Αυτογνωσία και Αυτορρύθμιση συναισθήματος.
- Συναίσθηση της δύναμης και του σκοπού των συναισθημάτων.
- Δυνατότητα ενεργητικής ακρόασης/υποστηρικτικής στάσης.
- Από κοινού επίλυση προβλημάτων.
- Δημιουργία Προτύπου.

Anger Assault Cycle

(Kaplan and Wheeler., 1983/ Faupel et al.,2011)

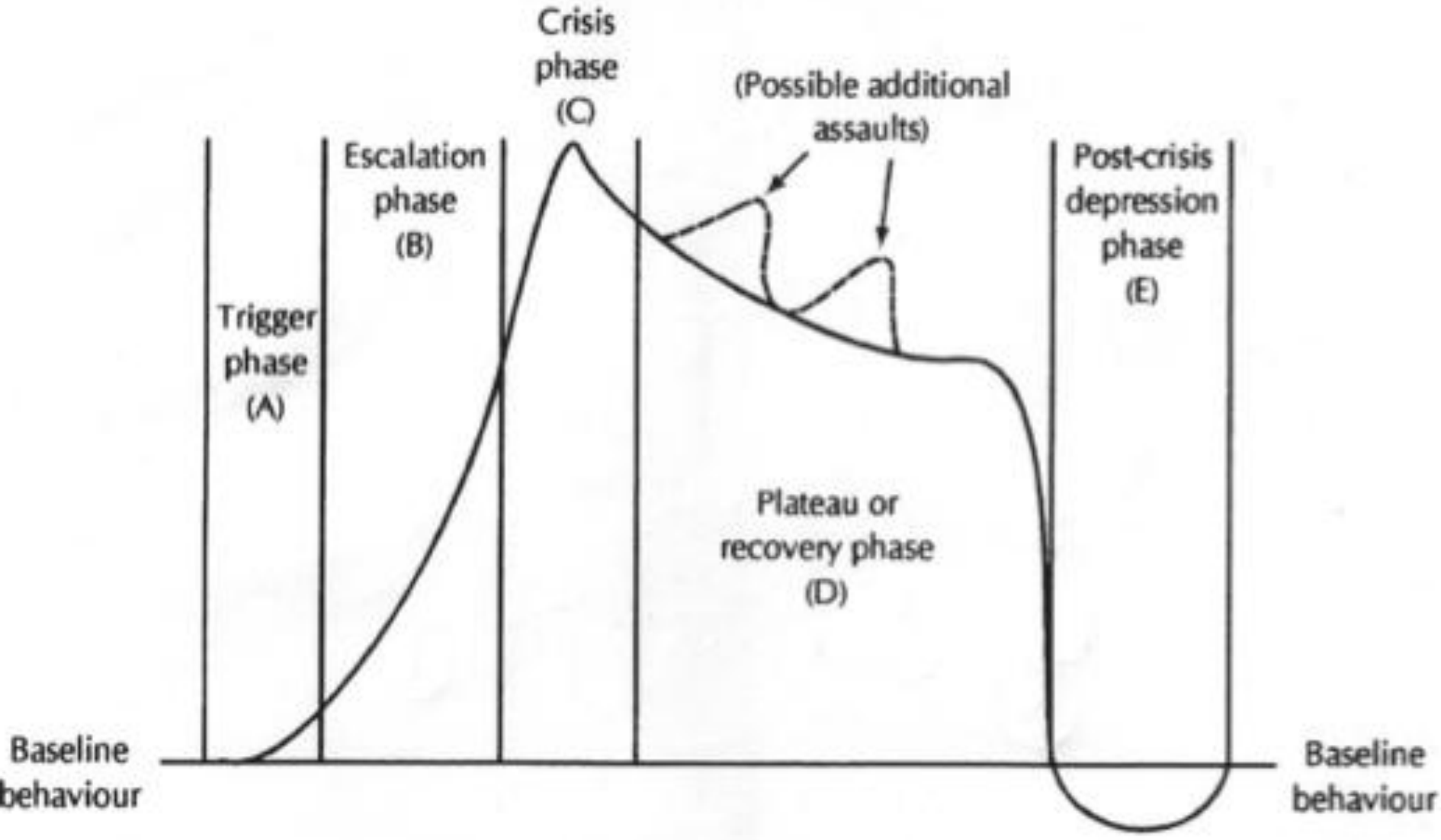

Β. Αποκατάσταση δικαιοσύνης

Οι προσεγγίσεις που βασίζονται στην αποκατάσταση της δικαιοσύνης έχουν ως στόχο την ανάπτυξη:

- Ενσυναίσθησης
- Σεβασμού
- Ειλικρίνειας
- Υπευθυνότητας

Αποκατάσταση δικαιοσύνης

Στόχος αυτής της προσέγγισης είναι η ενθάρρυνση του παιδιού που έβλαψε κάποιον άλλον να αναγνωρίσει τον αντίκτυπο/ τις επιπτώσεις των πράξεών του και να επανορθώσει.

Restorative Approaches

- *Μπορείς να μας πεις τι συνέβη;*
- *Πώς πιστεύεις ότι αυτό έκανε τον/την "x" να αισθανθεί;*
- *Τι πιστεύεις ότι πρέπει να γίνει για να επανορθώσεις αυτό που έγινε;*

Jean Piaget
1896-1980

"Children have real understanding only of that which they invent themselves and each time that we try to teach them something too quickly, we keep them from reinventing it themselves."

Στόχοι αποκατάστασης της δικαιοσύνης

Να πάρουμε ένα επεισόδιο που υπό άλλες συνθήκες θα οδηγούσε σε ποινή/τιμωρία και να το μετατρέψουμε σε ευκαιρία για το μαθητή:

- Να αντιληφθεί το μέγεθος των επιπτώσεων της συμπεριφοράς του.
- Να κατανοήσει την υποχρέωσή του να αναλάβει την ευθύνη της συμπεριφοράς του.
- Να προβεί σε ενέργειες προκειμένου να αποκαταστήσει τη ζημιά.

Goldsmith's report (2011)

- *R*estorative approaches were given the highest rating of effectiveness in preventing bullying.
- A chance to *"'build bridges' and ensure that 'natural justice' is restored and that persons involved can move on and not remain trapped in a cycle that leads to further bullying"*
- *It has been reported that sometimes the process does not work as some students 'refuse to restore'. This is the case particularly with primary pupils and pupils with learning difficulties*

Τι κάνουμε;

- ?
- ?
- ?
- ?
- ?

Αποκατάσταση της Δικαιοσύνης

- Λειτουργώ θεραπευτικά/με στόχο την αποκατάσταση (πράξη)
- Γίνομαι ο λόγος του παιδιού κατά το πρότυπο (λόγος)

Αποκατάσταση της Δικαιοσύνης

Λειτουργώ θεραπευτικά/με στόχο την αποκατάσταση (πράξη)

- Αποκατάσταση της ηθικής και φυσικής βλάβης (π.χ. χάδι, αγκαλιά, υλική ζημιά)
- Δικαίωση του παιδιού που έχει υποστεί βλάβη
  - Αίσθηση προστασίας
  - Προσοχή στο παιδί που έχει υποστεί βλάβη, όχι το αντίθετο
- Ζητώ τη βοήθεια/συμμετοχή του έτερου παιδιού (προσφέρω πολλαπλές ευκαιρίες => δυνατότητα ενίσχυσης)

Αποκατάσταση της Δικαιοσύνης

Γίνομαι ο λόγος του παιδιού κατά το πρότυπο (λόγος)

- Ονομάζω το συναίσθημα πίσω από την πράξη: π.χ. *«Ο Χρήστος θύμωσε, πληγώθηκε επειδή… για αυτό έκανε το τάδε… όμως δεν είχε δικαίωμα…»*
- Εξηγώ το λάθος της πράξης παρά το δίκαιο του συναισθήματος: *«Έχουμε δικαίωμα να αισθανόμαστε…, όχι όμως και να συμπεριφερόμαστε …»*

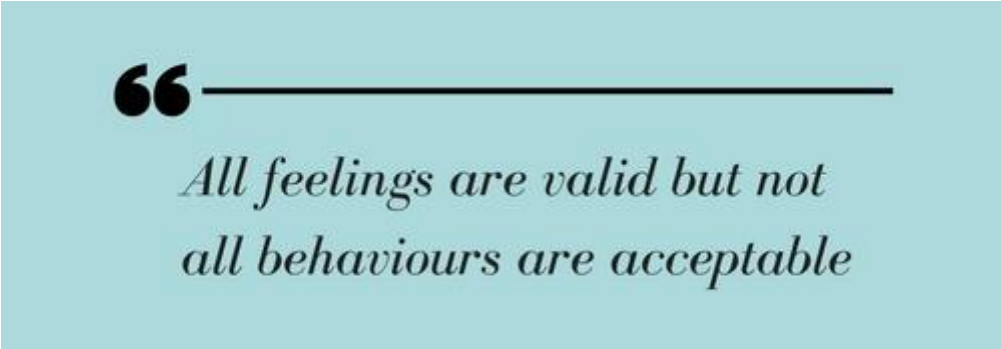

Αποκατάσταση της Δικαιοσύνης

Γίνομαι ο λόγος του παιδιού κατά το πρότυπο (λόγος)

- Εάν δε δεχτεί να αποκαταστήσει τη βλάβη…
- Λειτουργώ ως πρότυπο απολογίας και αποκατάστασης: *«σου ζητάω συγνώμη εκ μέρους του Άρη που σε χτύπησε και θα σηκώσω εγώ το θρανίο που έριξε, εφόσον ο Άρης αρνείται να το κάνει»*

Bandura (1977):
Θεωρία Κοινωνικής Μάθησης

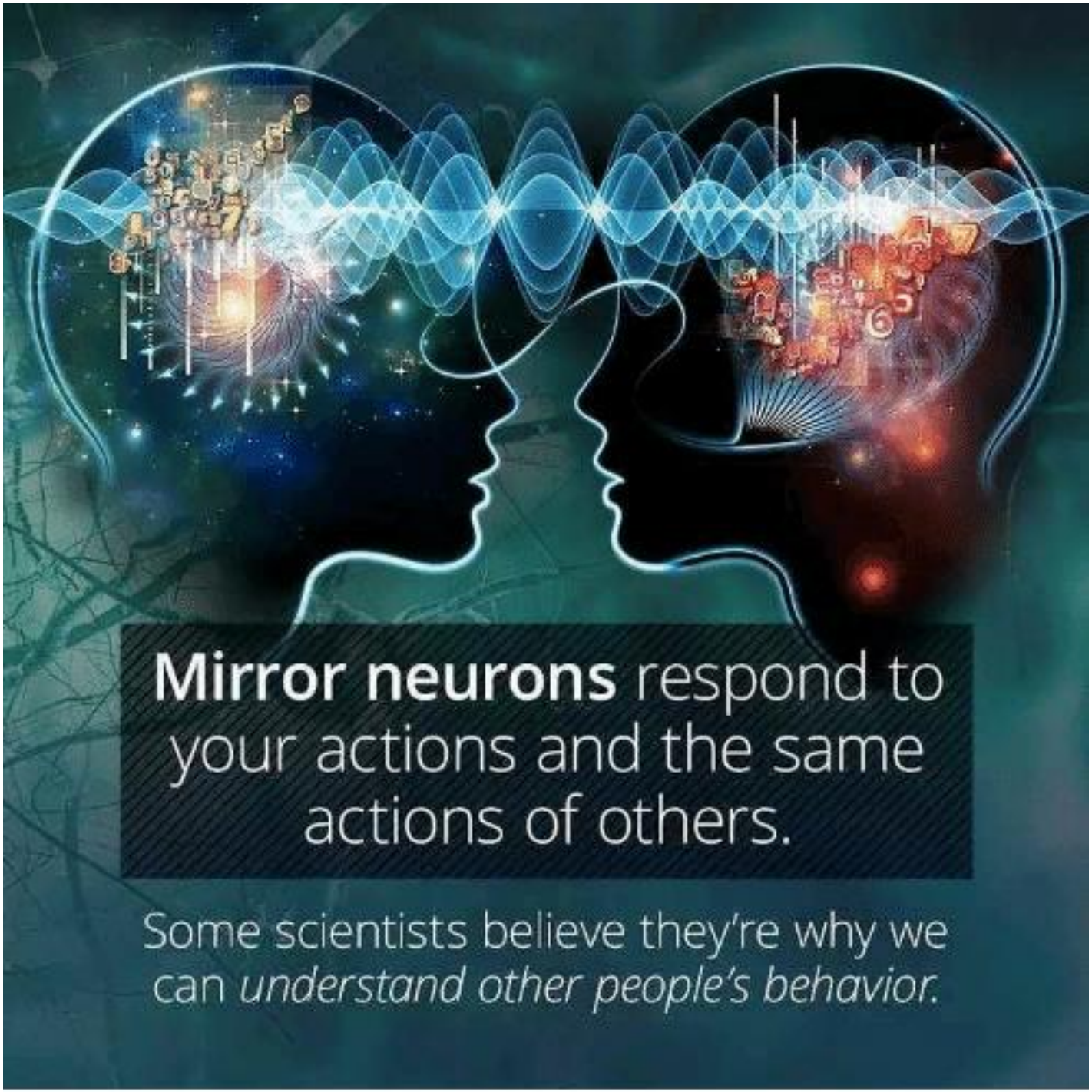
Mirror neurons respond to your actions and the same actions of others.
Some scientists believe they're why we can *understand other people's behavior.*

Αποκατάσταση της Δικαιοσύνης

Γίνομαι ο λόγος του παιδιού κατά το πρότυπο (λόγος)

- Σε δεύτερο χρόνο βοηθώ το παιδί να κατανοήσει τι έγινε λάθος και τι θα έπρεπε να γίνει για να αποκατασταθεί η βλάβη (εξήγηση, μαιευτική μέθοδος)

Λογική της αποκατάστασης και της συμπερίληψης (Acosta & Carp, 2017)

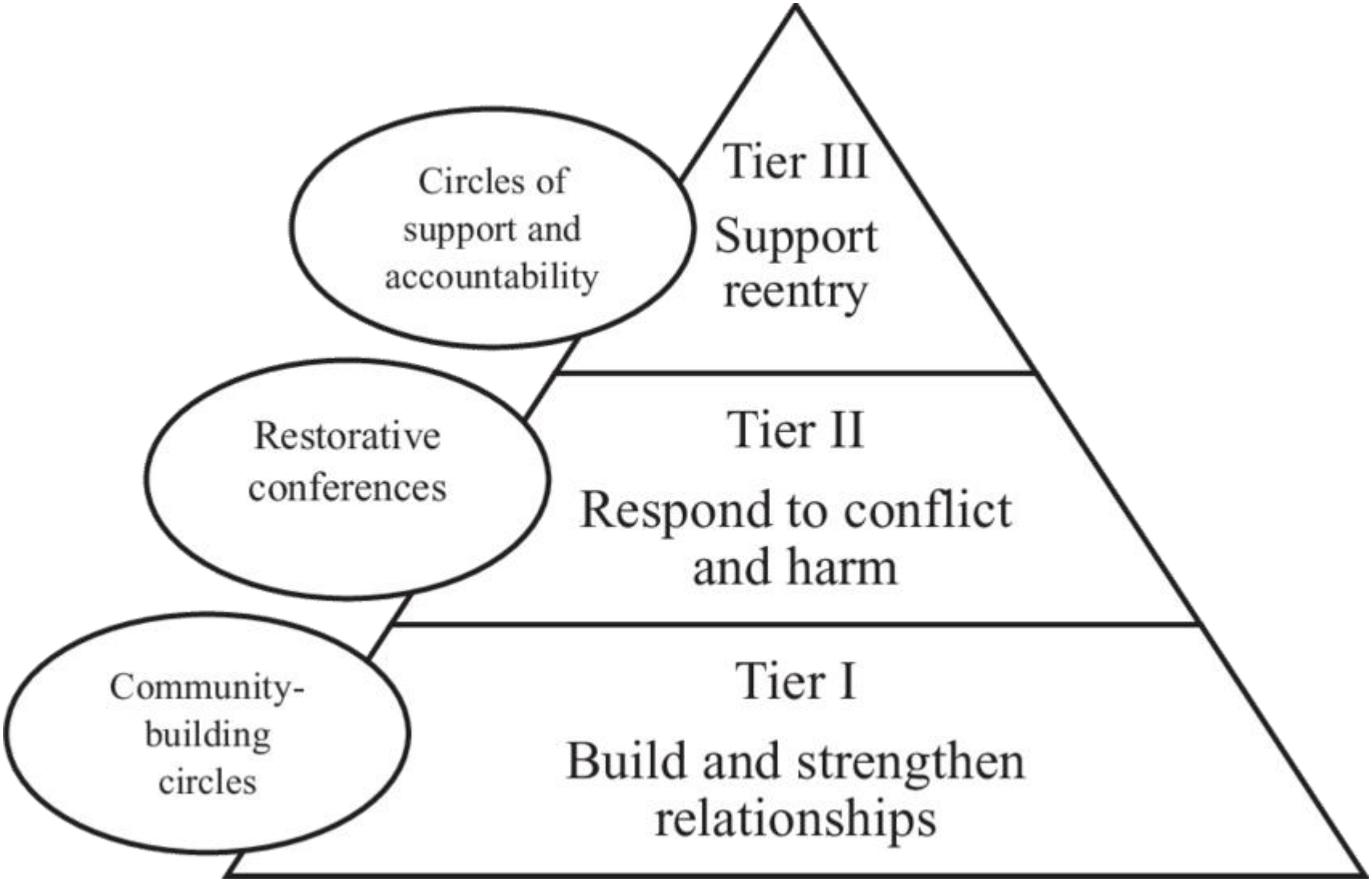

http://rjtoday.news/category/restorative-justice/
http://rjtoday.news/category/restorative-schools/

Οικολογικό Μοντέλο (Bronfenbrenner, 1979)

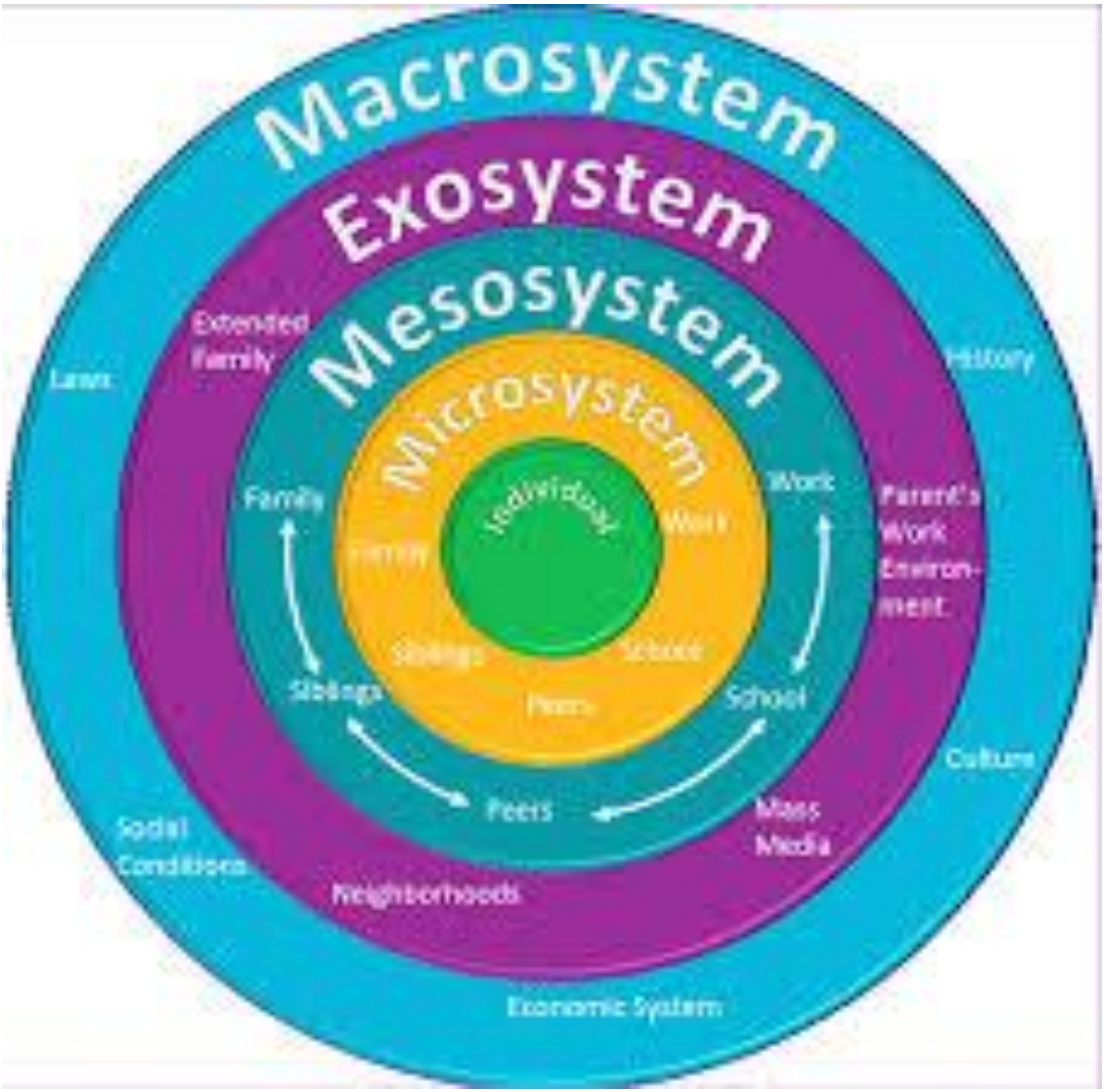

Οικοσυστημική προσέγγιση (Durant,1995)

1. *Η αντίδραση ενός ατόμου σε μια σύγκρουση θεωρείται αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης των χαρακτηριστικών του ατόμου και της συγκεκριμένης κατάστασης.*
2. *Η δυσλειτουργική συμπεριφορά συνεχίζει να υφίσταται γιατί οι εμπλεκόμενοι τη συντηρούν με το να συνεχίζουν να λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο.*
3. *Μία μικρή αλλαγή είναι αρκετή για να επιφέρει μεγαλύτερες και σημαντικότερες αλλαγές σε όλο το σύστημα*

http://emilierichards.com/2014/08/sunday-inspiration-ripple-effect-images/